

Inga Stembrowicz, Łukasz Truściński

(Archiwum Główne Akt Dawnych, Warszawa)

SERIA DIPLOMATICA POLONICA W ZASOBIE RIKSARKIVET W SZTOKHOLMIE*

W zasobie Archiwum Narodowego Szwecji (Riksarkivet) w Sztokholmie znajdują się liczne polonika, najbardziej znana jest kolekcja Extranca IX Polen, która została w ostatnich latach w całości zeskanowana i pozyskana przez Instytut Badań nad Dziedzictwem Kulturowym Europy w Białymstoku¹. Mniej dotąd rozpoznana i wykorzystana przez polskich badaczy jest natomiast seria *Diplomatica Polonica*, stanowiąca część obszernego zbioru *Diplomatica* zawierającego akta dotyczące stosunków dyplomatycznych Szwecji z innymi krajami i podzielonego na serie według kryterium geograficznego². Dlatego też zdecydowaliśmy się przeprowadzić kwerendę w tej właśnie serii³. Składa się ona z 335 j.a. (22 mb.) i podzielona jest na 6 działów:

- I. Listy i archiwa szwedzkich misji dyplomatycznych w Polsce z lat 1608–1795 (vol. 1–245).
- II. Dokumenty dotyczące szwedzkich agentów w Gdańsku z lat 1646–1703 (vol. 246–300).
- III. Różne dokumenty dotyczące stosunków między Szwecją a Polską w latach 1525–1795 (vol. 301–323).
- IV. Listy od członków polskich rodzin królewskich z lat 1591–1797 (vol. 324–327).
- V. Memoranda i noty polskich posłów z lat 1555–1795 (vol. 328).
- VI. Dokumenty dotyczące stosunków Szwecji z lennami polskimi w Kurlandii i Prusach z lat 1524–1804 (vol. 329–335).

* W dniach 5–12 VI 2011 r. autorzy niniejszego artykułu odbyli podróż służbową do Archiwum Narodowego Szwecji w Sztokholmie (Riksarkivet), której celem było wytypowanie z jego zasobu jednostek zawierających *polonica* do zmikrofilmowania.

¹ Kopie te są w opracowaniu i nie są jeszcze udostępniane.

² Dostępna jest anglojęzyczna, wydana drukiem, wersja inwentarza zbioru *Diplomatica*: Soren Tommos, *The Diplomatica Collection in the Swedish National Archives*, Stockholm 1980. Egzemplarz znajduje się w zbiorach Biblioteki AGAD (sygn. II. 5218).

³ Autorzy chcieliby podziękować za życzliwe porady, zwłaszcza za zwrócenie uwagi na zespół *Diplomatica Polonica*, panu dr. Wojciechowi Walczakowi z Uniwersytetu w Białymstoku.

Ponieważ celem kwerendy było wytypowanie jednostek, których kopie warto byłoby włączyć do polskich zbiorów archiwalnych, dlatego też przyjąć należało klucz doboru. Za naczelną zasadę uznaliśmy, iż pierwszeństwo mają akta spisane w języku polskim, łacińskim, niemieckim, francuskim, ruskim czy włoskim. Z tego też względu kwerenda została rozpoczęta od działu III, gdzie można było się spodziewać stosowania preferowanych języków (w przeciwieństwie do działów I–II z dominującym językiem szwedzkim, którego znajomość, szczególnie w jego formie historycznej, jest w Polsce znikoma, w związku z tym przydatność takich dokumentów dla polskich historyków byłaby niewielka).

Dział III składa się z 23 j.a. (vol. 301–323) i mierzy około 1,50 mb. Każda jednostka zawiera dokumenty różnego typu podzielone na części pod względem chronologicznym, a w mniejszym stopniu tematycznym. W inwentarzu Riksarkivet opisane są bardzo ogólnie, jednym zdaniem, tymczasem każda z jednostek liczy kilkaset kart (jednostki w Riksarkivet nie są paginowane, nie można więc podać dokładnej liczby stron) i jest dość różnorodna. W dziale tym znalazły się bardzo różne materiały dotyczące relacji Rzeczypospolitej ze Szwecją na przestrzeni kilkuset lat. Są to zarówno oryginały opatrzone pieczęciami, kopie, jak i bruliony akt dotyczących licznych konfliktów militarnych, pertraktacji pokojowych (koncepty układów pokojowych i rozejmów), instrukcji poselskich, raportów z przebiegu poselstw, korespondencji, zarówno królewskiej, jak i dowódców wojskowych polskich i szwedzkich. Osobna jednostka (vol. 323) poświęcona jest materiałom dotyczącym Gdańska, Torunia, Malborka i Królewca. Pod względem terytorialnym dokumenty te dotyczą przede wszystkim terenów Rzeczypospolitej, Inflant i Prus. Występuje głównie język łaciński, niemiecki, dość często polski, rzadziej szwedzki i francuski. Poniżej przedstawiamy bardziej szczegółowy opis poszczególnych jednostek.

Vol. 301 — opis inwentarzowy: „Dokumenty dotyczące negocjacji pomiędzy Szwecją a Polską w XVI wieku”. Akta luźne, kopie, oryginały, bruliony listów (m.in. prywatnej korespondencji Zygmunta Augusta i Anny Jagiellonki do Katarzyny Jagiellonki i Jana III Wazy), oryginalny list Marcina Kromera do Anny Jagiellonki z 12 IV 1575, oryginalne listy polskich dostojników do Karola Sudermańskiego i dostojników szwedzkich z dobrze zachowanymi pieczęciami odcisniętymi przez papier z 10 VI 1593 r. i 31 VIII 1593 r., odpisy i ekstrakty z traktatu pomiędzy Erykiem, królem duńskim a Jagiellą i Witoldem z 1419 r., oryginalne instrukcje Jana III Wazy z dobrze zachowanymi pieczęciami i dokumenty związane z poselstwami szwedzkimi do Polski w 1572–1573, 1585 r., listy posłów szwedzkich do Anny Jagiellonki, odpis testamentu Zygmunta Augusta, dokumenty związane z domaganiem się przez Jana III Wazę należnego posagu Katarzyny Jagiellonki, przekazania zamków w Inflantach i pertraktacji polsko-szwedzkich w Parnawie w 1585 r., materiały związane z elekcją Zygmunta III Wazy na tron polski, materiały związane z poselstwem Stanisława Działyńskiego, Mikołaja Sapiehy i Stanisława Cikowskiego we wrześniu 1596 r.

Vol. 302–303 — opis inwentarzowy: „Dokumenty dotyczące negocjacji z Polską i z Kurlandią 1602–1635”. Akta luźne, posyty, w większości kopie, ale także oryginały, głównie łacińskie, między innymi instrukcje królów szwedzkich, memoriały, warunki zawarcia porozumień pokojowych bądź rozejmowych, korespondencja (m.in. osobny posyt materiałów z pertraktacji polsko-szwedzkich w 1622 r. — głównie korespondencja między Krzysztofem Radziwillem a Jakubem De la Gardie, a także listy Jana Karola Chodkiewicza i Zygmunta III.

Vol. 304–312 — opis inwentarzowy: „Dokumenty dotyczące negocjacji między Szwecją a Polską 1622–1795”. Akta luźne, rzadziej poszyty, w większości kopie, ale także oryginały i bruliony. W zdecydowanej większości spisane w języku łacińskim, mała część w językach niemieckim i szwedzkim. Dokumenty ukazują negocjacje polsko-szwedzkie na różnym szczeblu, najczęściej centralnym (korespondencja królewska, głównodowodzący wojsk), ale też osób prywatnych (na przykład list dotyczący wymiany konkretnych jeńców wojennych). Korespondencja dosyć często tworzy zwarte serie listów oryginalnych oraz kopie wysłanych responsów. Wśród ważniejszych autorów wymienić można np. Jakuba De la Gardie, Axela Oxenstiernę, Gustawa Horna, Hermana Wrangla (strona szwedzka), Lwa Sapiechę, Stanisława Koniecpolskiego, Krzysztofa Radziwiłła czy Aleksandra Gosiewskiego (strona polsko-litewska), oraz oczywiście monarchów polskich i szwedzkich. Pojawiają się także inni władcy, przede wszystkim pruscy i kurlandzcy. Oprócz typowej, oficjalnej korespondencji znaleźć można także instrukcje królów szwedzkich, akta dotyczące zawierania traktatów pokojowych (relacje, protokoły, warunki wysuwane przez strony itp.), plenipotencje, memoriały i inne. Materiały zawarte w tych jednostkach dotyczą głównie XVII w. (vol. 304–310).

Vol. 313–316 — opis inwentarzowy: „Dokumenty dotyczące pokojowych i rozejmowych negocjacji w Inflantach 1623–1627”. Księgi, akta luźne, spisane w języku łacińskim i niemieckim, rzadko szwedzkim. Warunki zawarcia rozejmu bądź pokoju, wymiana korespondencji (Krzysztof Radziwiłł, Jakub De la Gardie, Zygmunt III i inni).

Vol. 317 — opis inwentarzowy: „Dokumenty dotyczące negocjacji w Prusach 1627–1628”. Księga, głównie język łaciński, ale także niemiecki i szwedzki (w mniejszym stopniu). Jest to kopiarz korespondencji (wśród autorów m. in. Axel Oxenstierna, dowódcy pruscy, elektor brandenburski Jerzy Wilhelm, Zygmunt III) spisany jedną ręką.

Vol. 318 — opis inwentarzowy: „Dokumenty dotyczące pokoju w Altranstadt 1706–1707”. Akta luźne, kopie, ale także wiele oryginałów dokumentów królewskich, główne języki to łacina, niemiecki, francuski, a także szwedzki i polski. Korespondencja, ekstrakty, koncept układu pokojowego i inne.

Vol. 319 — opis inwentarzowy: „Regestry dokumentów dotyczących negocjacji między Szwecją a Polską 1525–1698”. Na jednostkę składają się poszyty zawierające XVII– bądź XVIII-wieczne rejestry różnych dokumentów dotyczących relacji polsko-szwedzkich (np. „Legationer till Polen 1572–1658”), spisane w języku szwedzkim.

Vol. 320 — opis inwentarzowy: „Transkrypcje układów pomiędzy Szwecją a Polską 1587–1732”. Akta luźne, tylko kopie, zdecydowanie dominuje język łaciński, pojawia się jednak także język niemiecki, francuski, szwedzki. Korespondencja wysoko postawionych osób (Axel Oxenstierna, Jakub De la Gardie, Stanisław Koniecpolski, Zygmunt III, Gustaw Adolf i inni), warunki zawarcia pokoju bądź rozejmu i inne dokumenty związane z układami.

Vol. 321 — opis inwentarzowy: „Dokumenty dotyczące negocjacji z Gdańskiem 1567–1775”. Akta luźne, głównie kopie, w zdecydowanej większości w językach niemieckim i szwedzkim.

Vol. 322 — opis inwentarzowy: „Listy z Gdańska 1623–1782”. W jednostce znajdują się tylko oryginalne listy władz Gdańska do królów, wysokich urzędników, wodzów i możnowładców szwedzkich, w języku niemieckim oraz łacińskim.

Vol. 323 — opis inwentarzowy: „Listy z Elbląga, Malborka, Torunia i innych miast 1628–1764”. Oficjalne listy po łacinie i niemiecku z Elbląga, Torunia, Malborka, Królewca i innych miast (nie tylko pruskich), zarówno w oryginale, jak i kopie. Pojawiają się kopie przywilejów miejskich nadanych jeszcze w średniowieczu dodane jako załączniki do korespondencji.

Dział IV składa się z 4 j.a., (vol. 324–327). Zawiera oryginały listów polskich królów i rodzin królewskich głównie z XVII i XVIII w., których adresatami są władcy szwedzcy (królowa Krystyna, Karol X Gustaw, Karol XI, Karol XII). Jest w całości zmikrofilmowany i udostępniany w Riksarkivet. Listy te, w zależności od ich autora, pisane były w języku łacińskim, niemieckim lub francuskim.

Vol. 324 — opis inwentarzowy: „Listy od Zygmunta III (1591), Cecylii Renaty (1643), Władysława IV, Ludwiki Marii, ks. Karola Ferdynanda, Jana II Kazimierza, Michała (1673), Eleonory (1674), Jana III Sobieskiego, Marii Kazimiery (1591, 1643–1715”. Listy znajdujące się w jednostce to, w przeważającej części, oryginały opatrzone pieczęciami. Zostały napisane w językach: szwedzkim, łacińskim, francuskim i niemieckim. Adresatami byli władcy szwedzcy (królowa Krystyna, Karol X Gustaw, Karol XI) oraz ich małżonki. Korespondencja zawiera m.in. kurtuazyjne gratulacje (śluby, zaręczyny, koronacje) lub kondolencje (w przypadku śmierci bliskich), ale także poruszane są konkretne sprawy polityczne. Szczególnie bogaty jest zbiór listów Jana III Sobieskiego. Są też listy prymasów (Macieja Łubieńskiego i Michała Radziejowskiego) informujące o zgonie Władysława IV i Jana III Sobieskiego.

Vol. 325 — opis inwentarzowy: „Listy od Jakuba Ludwika Sobieskiego, Elżbiety, księżnej Pfalz [–Neuburg] (1707), ks. Aleksandra Sobieskiego, ks. Konstantego Sobieskiego (1718), ks. Marii Karoliny (1737), Augusta II, Krystyny Eberhardyny (1691–1732)”. Na początku znajduje się kilka listów Marii Kazimiery. Adresatami listów są władcy szwedzcy, głównie Karol XII. Dominuje język łaciński w przypadku bogatego zbioru listów Jakuba Sobieskiego, a w korespondencji Augusta II oprócz łaciny pojawia się niemiecki i francuski. Listy Krystyny Eberhardyny pisane są tylko w języku niemieckim. Występują zarówno oryginały opatrzone pieczęciami, jak i listy mniej formalne.

Vol. 326 — opis inwentarzowy: „Listy od Stanisława Leszczyńskiego, Katarzyny, matki króla [pomyłka: powinno być — żony], Anny Leszczyńskiej, ks. Marii (1718). 1704–1735”. Jednostka ta zawiera bogaty zbiór listów do Karola XII, pisanych głównie w języku francuskim, ale także łacińskim. Korespondencji nadano układ chronologiczny.

Vol. 327 — opis inwentarzowy: „Listy od ks. Fryderyka Augusta (1721), Augusta III, Stanisława II (1721–1797)”. Jednostka ta zawiera listy Augusta III Wettyna i Stanisława Augusta Poniatowskiego do królów szwedzkich: Fryderyka, Adolfa Fryderyka i Gustawa III, spisane w językach niemieckim, łacińskim i francuskim. Tematyka korespondencji obejmuje zarówno kurtuazyjne pozdrowienia związane z życiem osobistym władców, jak i kwestie polityczne, na przykład dotyczące poselstw.

Dział V to jedna jednostka (vol. 328) mierząca ok. 0,10 mb. Są to akta luźne: memoranda, noty dyplomatyczne oraz oficjalna korespondencja i inne dokumenty powiązane z pobytem polskich posłów w Szwecji. Obejmuje lata 1555–1795, większość spisana w językach łacińskim, niemieckim i francuskim; znajduje się tam

wiele oryginałów. Inwentarz Riksarkivet w regeście dotyczącym tej jednostki zawiera spis osób, których pisma znajdują się w jednostce.

Dział VI składa się z 7 j.a. (vol. 329–335) i mierzy ok. 0,50 mb. Tak, jak podaje opis inwentarzowy, są to dokumenty dotyczące relacji Szwecji z Kurlandią i Prusami, zarówno w czasie ich zależności lennej od Polski, jak i w czasach wcześniejszych i późniejszych.

Vol. 329 — opis w inwentarzu Riksarkivet: „Dokumenty dotyczące negocjacji pomiędzy Szwecją a Kurlandią oraz pomiędzy Szwecją a Prusami 1524–1788”. Akta luźne, dominuje język łaciński i niemiecki, większa część dokumentów dotyczy wieku XVII, dominuje oficjalna korespondencja, m.in. osób takich jak Axel Oxenstierna, Jakub De la Gardie, Lew Sapieha, Henryk Denhoff, Gustaw Adolf, Elżbieta Magdalena, Fryderyk Kazimierz i innych.

Vol. 330 — opis inwentarzowy: „Raporty 1695”. Zarówno ta, jak i trzy kolejne jednostki (vol. 331–333), związane są z prowadzonymi w Rydze rozmowami między przedstawicielami Fryderyka Kazimierza Kettlera, księcia kurlandzkiego, i Szwecji, dotyczącymi stosunków pomiędzy lennem kurlandzkim a Polską i statusu księstwa Kurlandii (Mikael von Storkirch, Justus von Palmenberg i Henryk Witte von Schwanenberg). Spisana w całości w języku szwedzkim.

Vol. 331 — opis inwentarzowy: „Minuty 1694–1696”. Wbrew opisowi inwentarzowemu faktycznie jest to czystopis materiałów z konferencji w Rydze w 1694 r., stanowiący efekt prac komisji szwedzko-kurlandzkiej dotyczącej statusu lenna kurlandzkiego, oprawny w tłoczoną skórę. Występuje język łaciński, niemiecki, szwedzki, francuski, a nawet polski (przytaczane konstytucje sejmowe). Cytowane są dokumenty w całości lub w formie ekstraktów od początku XIII w. (oryginały tych najstarszych, pergaminowych dokumentów znajdują się w AGAD, np. dokumenty biskupów ryskich).

Vol. 332 — opis inwentarzowy: „Kopiarusz 1694–1696”. Jednostka zawiera dokumentację roboczą powyższego czystopisu.

Vol. 333 — opis inwentarzowy: „Kopiarusz 1694–1696”. Jednostka zawiera dokumentację roboczą vol. 331.

Vol. 334 — opis inwentarzowy: „Listy od członków domu książęcego w Kurlandii Wilhelma (1618), Fryderyka (1635), Elżbiety Magdaleny, Jakuba, Luizy Karoliny, Fryderyka Kazimierza, Elżbiety Zofii (1698), Ferdynanda, Karoliny Zofii, Jana, Ernesta Jana, Karola (ks. saskiego) (1759), Piotra, Doroty (1787), Piotra Birona (1804). 1618–1804”. Jednostka zawiera listy pisane w językach francuskim, łacińskim, niemieckim do władców Szwecji i ich rodzin.

Vol. 335 — opis inwentarzowy: „Memoranda i noty wysłanników Kurlandii 1657–1704”. Akta luźne, spisane głównie w języku niemieckim, ale także po łacinie. Są to w większości kopie memorandumów, ekstraktów z innych dokumentów, not dyplomatycznych i responsów na nie.

Sondażowo przejrzone zostały także dokumenty z działu I i II serii *Diplomatica Polonica*, jednak potwierdziło się przypuszczenie, że spisane są w większości w języku szwedzkim.

*

Dokumenty dotyczące historii Polski znajdują się oczywiście nie tylko w serii *Diplomatica Polonica*, ale też w innych, takich jak *Muscovitica* czy *Turcica*. Przejrzane zostały następujące serie *Diplomatica*:

Muscovitica-Cosacica, zawierająca m.in. oryginalne listy Bohdana Chmielnickiego i Jana Wyhowskiego do królowej Krystyny, projekty traktatów, kopie listów hetmanów kozackich do chana krymskiego i paszy chocimskiego (vol. 1 — opis inwentarzowy: „Dokumenty dotyczące negocjacji pomiędzy Szwecją a Kozakami 1655–1719”). Listy od hetmanów kozackich do szwedzkiego domu królewskiego i dokumenty dotyczące Kozaków, 1654–1721; vol. 2 — opis inwentarzowy: „Listy Filipa Orlika do szwedzkiego domu królewskiego i urzędników kancelarii, 1711–1741”). Dominującym językiem jest łacina, ale pojawia się również polski i ruski. Jednostki te są w całości zeskanowane i udostępniane użytkownikom na komputerze w Riksarkivet, natomiast niedostępne online.

Turcica Moldavo-Valachica (vol. 1 — opis inwentarzowy: „Dokumenty dotyczące relacji pomiędzy Szwecją a Mołdawią i Wołoszczyzną 1598–1714”) — jest to niewielki zbiór luźnych dokumentów, częściowo oryginalnych, głównie w języku łacińskim, obejmujący przede wszystkim lata 50. i 60. XVII w. i zawierający głównie korespondencyjną i relacje.

Turcica Tatarica (vol. 1–2 — opis inwentarzowy: „Dokumenty dotyczące relacji pomiędzy Szwecją a Chanatem Krymskim: listy od szwedzkich posłów do króla i rady 1592–1713, listy od tatarskich chanów do króla i rady 1655–1742” oraz „Listy od Svena Lagerberga do króla i rady 1710–1711”) — dominują akta luźne w językach łacińskim, francuskim, niemieckim, polskim; często są to kopie bądź translacje. Druga jednostka (vol. 2) jest bardzo zniszczona, praktycznie niemożliwa do odczytania.

Turcica Transsylvanica (vol. 1–4, opis inwentarzowy mówi o dokumentach dotyczących relacji Szwecji z Siedmiogrodem, znajdują się tam głównie listy szwedzkich posłów von Sternbacha i Vellingka do króla i rady oraz listy Jerzego I i Jerzego II Rakoczycy, książąt siedmiogrodzkich) — spisane w językach łacińskim, niemieckim, francuskim, włoskim i innych; są to głównie akta luźne (kopie).

We wszystkich powyższych jednostkach znaleźć można dokumenty powiązane z wydarzeniami mającymi miejsce w Polsce, bądź jej bezpośrednio dotyczące, w pokaźnej liczbie przypadków spisane ponadto w języku polskim. Na części z tych jednostek znajdują się historyczne adnotacje szwedzkich archiwistów odsyłające do serii *Diplomatica Polonica*.

Warto wspomnieć, że w AGAD znajduje się kilkanaście szpul mikrofilmów pozyskanych z Riksarkivet kilkadziesiąt lat temu⁴ z serii *Diplomatica Polonica* (listy Jana Kocka, dokumenty dotyczące negocjacji z Gdańskiem 1567–1775; listy miast: Gdańska, Malborka, Torunia, Elbląga; listy Paula Pelsa — szwedzkiego agenta w Gdańsku z lat 1649–1655; materiały dotyczące stosunków polsko-szwedzkich w latach 1641–1660) a także z przejranych przez nas działów *Diplomatica-Turcica* (Moldavo-Valachica, Transylvanica) i *Diplomatica-Muscovitica* (Cosacica). Niestety ze względu na fakt, że nie są to akta spaginowane trudno jest określić z całą pewnością jaką część poszczególnych jednostek została zmikrofilmowana. Nie ulega jednak wątpliwości, że nie były one zmikrofilmowane w całości i stanowią tylko znikomą część przejranych przez nas akt. Poza tym część mikrofilmów jest dostępna tylko w formie negatywu, a niektóre są w bardzo złym stanie (*Diplomatica Turcica-Transylvanica*).

⁴ Zob. <http://www.agad.archiwa.gov.pl/nauka/c02pol.xml> <dostęp:2012-05-10>.

Wydaje się, że pozyskanie kopii elektronicznych wybranych, ale kompletnych jednostek z zespołu *Diplomatica Polonica* będzie niezwykle pożyteczne dla polskich historyków. Dłuższe badania w Sztokholmie są bardzo utrudnione głównie ze względów finansowych, więc niewielu polskich historyków korzysta z zasobów Riksarkivet.

Pozyskanie kopii dokumentów znajdujących się w Riksarkivet w serii *Diplomatica-Polonica* znacznie poszerzyłoby bazę źródłową dostępną dla polskich badaczy zajmujących się historią przede wszystkim XVI–XVIII w. i uzupełniłoby dość skromny (w porównaniu z kolekcją Riksarkivet) zasób materiałów dotyczących stosunków polsko-szwedzkich znajdujących się w AGAD w zespole Archiwum Koronne Warszawskie, dział szwedzki, czy też w aktach rozproszonych w zespole Archiwum Radziwiłłów.

Inga Stembrowicz, Łukasz Truściński, Fond *Diplomatica Polonica* at the Holdings of Riksarkivet in Stockholm

Summary

Fond *Diplomatica Polonica* preserved at Riksarkivet (The National Archives of Sweden), consisting of 335 archival items (approx. 22 m) is little-known by Polish historians, although it contains very rich and diverse sources to the history of complicated relations between Poland and Sweden over the last few hundred years.

This fond is divided into six parts:

- I. Letters and archives of the Swedish diplomatic missions in Poland 1608–1795 (v.1–245).
- II. Records on Swedish agents/representatives in Gdańsk 1646–1703 (vol. 246–300).
- III. Various records on Polish-Swedish relations 1525–1795 (vol. 301–323).
- IV. Letters of the Polish royal family members 1591–1797 (vol. 324–327).
- V. Memorandum and notes of the Polish envoys of 1555–1795 (vol. 328).
- VI. Records on the relations between Sweden and the Polish fief of Courland and Prussia 1524–1804 (vol. 329–335).

Although the chronological scope mainly includes records from the 1520s to the early 19th century, there are also copies and extracts of documents of up to the 13th century. Most sources is primarily written in the following languages: Latin, German, French, except part 1 and 2 that are mostly in Swedish. It is worth noting that the series *Diplomatica Polonica* is only a small part of the whole fond *Diplomatica*, and records on the history of Polish are, amongst others, in a series of *Muscovitica-Cosacica*, *TURCIC Moldavo-Valachica*, *TURCIC-Tatarica*, *TURCIC-Transylvanica*. Part of the records from the fond *Diplomatica* (Riksarkivet) — mainly on the period of conflicts of 17th c. — is to be found on the microfilms at the Central Archives of Historical Records. Unfortunately, that microfilms were made in the 60. of 20th c. and some of them are illegible, and cover not the whole items but only some chosen parts. Because of the value of the records from the fond *Diplomatica Polonica* scans of this fond would undoubtedly facilitate scientific research for the Polish historians.

